

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

RECENZJA MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH TOWARZYSZĄCYCH PROGRAMOWI NAUCZANIA „MŁODZI PRZEDSIĘBIROCZY. EKONOMIA W PRAKTYCE”

Imię i nazwisko recenzenta: mgr Joanna Śliżewska

O recenzencie:

Magister ekonomii, absolwentka Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz studiów z zakresu podstaw przedsiębiorczości Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Wieloletni egzaminator w zawodzie technik ekonomista, współuczestniczący w opracowywaniu kryteriów egzaminacyjnych dla części praktycznej egzaminu z przygotowania zawodowego, przewodnicząca zespołu egzaminacyjnego z ramienia Centralnej i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

Recenzent egzaminów z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości przeprowadzanych przez CKE. Trener Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Nauczyciel przedmiotów ekonomicznych w Zespole Szkół nr 5 im. St. Kisielewskiego w Warszawie, a od roku 2005 r. lider zespołu przedmiotów zawodowych i podstaw przedsiębiorczości. W latach 2007 – 2013 doradca metodyczny m. st. Warszawy w zakresie przedmiotów zawodowych – ekonomicznych, a następnie edukacji ekonomicznej i konsumenckiej, koordynator doradców metodycznych w dzielnicy Praga Południe. Recenzent i autor podręczników w Wydawnictwie Szkolnym i Pedagogicznym dla technika ekonomisty, technika handlowca, technika logistyka czy technika administracji. Od roku 2012 doktorantka Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej oraz prowadzący ćwiczenia ze studentami z zakresu marketingu i marketingu w lotnictwie.

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

I. Akty prawne i źródła, w oparciu o które dokonano analizy materiałów dydaktycznych

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz. U. z 2009r. nr4poz. 17.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników Dz. U. nr 89, poz.730
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych Dz. U. nr 15, poz.142 z późn. zm.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych Dz. U. nr 54 poz. 442.
5. Program nauczania „Młodzi Przedsiębiorczy. Ekonomia w praktyce” <http://www.ceo.org.pl/pl/ekonomiawpraktyce/news/program-nauczania-gotowy> [dostęp 20.02.2014]
6. 15 scenariuszy zajęć towarzyszących programowi nauczania „Młodzi Przedsiębiorczy. Ekonomia w praktyce”: 1 - Wprowadzenie do ekonomii w praktyce; 2 - Autodiagnoza kompetencji uczniów oraz pierwsze spotkanie z e-portfolio; 3 - Przygotowanie do pracy zespołowej: role zespołowe, informacja zwrotna, ocena koleżeńska; 4 - Przygotowanie do pracy zespołowej: radzenie sobie z konfliktami, podejmowanie decyzji w zespole; 6 - Zaczynamy nasze przedsięwzięcie ekonomiczne - scenariusz; 8 - Określamy kształt naszego przedsięwzięcia. Wybór formy działania podmiotu; 15 – E-promocja; 16 - Biznesplan- cele działania - scenariusz; 17 - Biznesplan – aspekty finansowe;18 - Wprowadzenie do księgowości przedsięwzięcia;19 - Podstawy księgowości i finansów; 20 - Podstawy księgowości i finansów; 22 - Czynniki sukcesu przedsięwzięcia. Sylwetka i rola menadżera; 26 - Ocena realności przedsięwzięcia; 28 - Moje e-portfolio. <http://www.ceo.org.pl/pl/ekonomiawpraktyce/program> [dostęp 20.02.2014]

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

6. Inne materiały merytoryczne i dydaktyczne towarzyszące programowi nauczania „Młodzi Przedsiębiorczy. Ekonomia w praktyce” na stronie www.ceo.org.pl/ekonomiawpraktyce

II. Arkusz analizy zgodności materiałów dydaktycznych z podstawą programową

Materiały dydaktyczne do programu **MŁODZI PRZEDSIĘBIROCZY. EKONOMIA W PRAKTYCE** zostały opracowane zgodnie z wymogami zawartymi w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz podstawie programowej przedmiotu ekonomia w praktyce. Umożliwiają realizację celów i treści *kształcenia określonych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 roku, nr 4, poz. 17)*. Ekonomia w praktyce stanowi przedmiot uzupełniający, będący kontynuacją przedmiotu podstawy przedsiębiorczości.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Lp.	Treści i umiejętności opisane w podstawie programowej	Czy obudowa umożliwia realizację tych treści i umiejętności ¹		
		tak	częściowo	nie
1.	Nabywanie umiejętności przeprowadzenia kompletnej realizacji przedsięwzięcia: od pomysłu, przez przygotowanie planu, wdrożenie go, aż do analizy efektów	X		

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

¹ Wybór zaznaczyć: **X**

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Lp.	Treści i umiejętności opisane w podstawie programowej	Czy obudowa umożliwia realizację tych treści i umiejętności ²		
		tak	częściowo	nie
Planowanie przedsięwzięcia uczniowskiego o charakterze ekonomicznym. Uczeń:				
1	wymienia zasady planowania i wyjaśnia korzyści wynikające z planowania działań	X		
2	charakteryzuje skutecznego menadżera	X		
3	dokonuje wyboru formy przedsięwzięcia uczniowskiego	X		
4	określa etapy realizacji przedsięwzięcia i dzieli je na zadania cząstkowe	X		
5	prognozuje efekty finansowe oraz pozafinansowe przedsięwzięcia z uwzględnieniem kosztów i przychodów	X		
Analiza rynku. Uczeń:				
6	opisuje rynek, na którym działa przyjęte przez uczniów przedsięwzięcie uczniowskie	X		
7	zbiera informacje o rynku i wyjaśnia rządzące nim mechanizmy	X		
8	prezentuje zebrane informacje o rynku	X		
9	analizuje zagrożenia i możliwości realizacji przedsięwzięcia o charakterze ekonomicznym na podstawie zebranych informacji o	X		

² Wybór zaznaczyć: **X**

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

	rynku			
10	projektuje i stosuje etyczne działania marketingowe	X		
Organizacja przedsięwzięcia. Uczeń:				
11	stosuje zasady organizacji pracy indywidualnej i zespołowe	X		
12	przyjmuje role lidera lub wykonawcy	X		
13	charakteryzuje cechy dobrego lidera grupy	X		
14	przydziela lub przyjmuje zadania do realizacji	X		
15	współpracuje w zespole realizującym przedsięwzięcie	X		
16	wymienia sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie	X		
17	projektuje kodeks etyczny obowiązujący w grupie	X		
Ocena efektów działań. Uczeń:				
18	przyjmuje formę prezentacji efektów przedsięwzięcia	X		
19	wymienia efekty pracy	X		
20	analizuje mocne i słabe strony przeprowadzonego przedsięwzięcia uczniowskiego	X		
21	ocenia możliwości realizacji przedsięwzięcia o podobnym charakterze na gruncie realnej gospodarki rynkowej	X		

III. Opinia na temat materiałów dydaktycznych

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

W trakcie realizacji zajęć ekonomia w praktyce kadra pedagogiczna realizując program **MŁODZI PRZEDSIĘBIORCZY. EKONOMIA W PRAKTYCE** otrzymuje do dyspozycji profesjonalnie przygotowane materiały dydaktyczne umożliwiające efektywną celów dydaktycznych. Obudowa dydaktyczna umożliwiającą realizację programu nauczania z przedmiotu ekonomia w praktyce zawiera między innymi:

- Poradnik dla nauczycieli. *Młodzi Przedsiębiorczy. Metody aktywizujące na ekonomii w praktyce* (plus interaktywny Sposobnik)
- Scenariusze zajęć edukacyjnych wraz z przygotowanymi materiałami dydaktycznymi. Do każdego zajęcia edukacyjnych przygotowano pakiet materiałów dydaktycznych umożliwiających pracę metodami aktywizującymi z wykorzystaniem technologii komputerowej. Tematyka materiałów dydaktycznych jest kompatybilna z zaproponowaną tematyką zajęć edukacyjnych (wyszczególniony w jednostkach tematycznych wykaz materiałów dydaktycznych):

Wprowadzenie do ekonomii w praktyce (1)

Nasza droga do celu (.xls)

Wykres Gantt. Przykład harmonogramu realizacji programu „Młodzi Przedsiębiorczy”

Instrukcja do prowadzenia bloga i przykład zastosowania go w pracy projektowej

Autodiagnoza kompetencji uczniów oraz pierwsze spotkanie z e-portfolio (2)

Wskazówki do przeprowadzenia autodiagnozy kompetencji

Wskazówki do analizy wniosków z autodiagnozy

Przygotowanie do pracy zespołowej: role zespołowe, informacja zwrotna, ocena koleżeńska (3)

Przykładowe przewidywane aktywności zespołowe na wybranych zajęciach

Lista typowych ról zespołowych ustalanych w relacji do konkretnych zadań

Opisy ról naturalnych w ujęciu Meredith'a Belbina

Role w zespole zadaniowym

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Informacja zwrotna i zasady jej udzielania

Kwestionariusz ról zespołowych wraz z instrukcją (materiał dodatkowy)

Odgrywanie scenek podejmowania decyzji

Film o pracy zespołowej (część 1 - role zespołowe)

Przygotowanie do pracy zespołowej: radzenie sobie z konfliktami, podejmowanie decyzji w zespole (4)

Schemat przedstawiający sposoby podejmowania decyzji w zespole

Tekst o sposobach rozwiązywania konfliktów w zespole

Wskazówki do pracy z filmem o podejmowaniu decyzji w zespole metodą konsensusu

Instrukcja do ćwiczenia i schemat rozmowy negocjacyjnej pomiędzy członkami zespołu, pomiędzy którymi zaistniał konflikt

Style kierowania konfliktami

Przygotowanie do pracy zespołowej: ustalenie składu zespołów projektowych, wstępna integracja, opracowywanie kontraktu grupowego (5)

Tekst o liderze oraz stylach przywództwa

Schemat drzewka decyzyjnego: *Jakiego wybrać lidera – trzy sposoby?*

Przykład zastosowania drzewka decyzyjnego

Jak dzielić klasę na zespoły?

Jak ustalić kontrakt grupowy – propozycja ćwiczenia

Film o pracy zespołowej (część 2)

Zaczynamy nasze przedsięwzięcie ekonomiczne (6)

Formy prawno-organizacyjne przedsiębiorców i NGO - schematy i charakterystyka

Zadanie na temat porównania przedsiębiorców i NGO

Kryteria do samooceny pracy ucznia/uczennicy w zespole oraz zespołu jako całości

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Materiały na temat metod analizy rynku

Bibliografia stron www dla ułatwienia pracy w grupach nad poszukiwaniem lokalnych przedsiębiorców i NGO

Film - prezentacja nt. analizy rynku

Jak przeprowadzić analizę rynku i konkurencji - krok po kroku

Określamy kształt naszego przedsięwzięcia ekonomicznego: analiza otoczenia rynkowego (7)

Badamy rynek - zadanie do pracy w zespole

Analiza rynku. Checklista dla uczniów

Film - prezentacja nt. analizy rynku.

Jak przeprowadzić analizę rynku i konkurencji - krok po kroku

Określamy kształt naszego przedsięwzięcia. Wybór formy działania podmiotu (8)

Tabela analizy rynku – karta pracy zespołu, kryteria realizacji i prezentacji zadania

Arkusze obserwacji pracy zespołowej

Materiał o regułach udzielania grupom informacji zwrotnej i kryteria do informacji zwrotnej

Zadanie domowe. Co jest potrzebne, aby zrealizować wybrane przez nas przedsięwzięcie – karta pracy oraz kryteria

Rejestracja przedsięwzięcia (9)

Schemat form działalności gospodarczej

Charakterystyka form działalności gospodarczej

NGO – stowarzyszenia i fundacje

Schemat – rodzaje stowarzyszeń

Schemat – typy fundacji

NGO – charakterystyka stowarzyszeń i fundacji

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Wybór formy organizacyjno-prawnej dla przedsięwzięcia - zadanie dla uczniów

Jaką formę organizacyjno- prawną wybrać dla naszego przedsięwzięcia? – drzewko decyzyjne

Działamy w czterech krokach zadanie dla uczniów

Dokumenty ważne dla zakładania przedsiębiorstwa/NGO

Źródła finansowania (10)

Rodzaje kapitału

Źródła finansowania

Schemat źródeł finansowania NGO

Źródła finansowania przedsiębiorstw – karta pracy zespołu (schemat decyzyjny)

Schemat drzewka decyzyjnego - zespół podejmuje decyzję o wyborze źródła finansowania

Karta obserwacji pracy uczniów

Jak przygotować lekcję odwróconą?

Produkt i usługa (przedsiębiorstwo); cele i usługa (NGO). Działania marketingowe (12)

Materiały dotyczące marketingu (tekst)

Materiały dotyczące marketingu (prezentacja)

Filmy nt. marketingu

Tekst na temat segmentacji rynku

Zbiór aktów prawnych oraz artykułów na temat działalności marketingowej

Przykładowe zadania i ćwiczenia

Wybór strategii marketingowej (13)

Materiały na temat strategii marketingowych (tekst).

Materiały na temat strategii marketingowych (prezentacja).

Wybór reklam społecznych związanych z angażowaniem do działania.

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Wybór filmów i materiałów związanych z marketingiem.

Przykładowe ćwiczenia i zadania.

Promocja jako narzędzie marketingu (14)

Materiał na temat reklamy i logotypu (tekst)

Materiał na temat reklamy i logotypu (prezentacja)

Nowoczesne narzędzia informacyjno-komunikacyjne do tworzenia reklamy

Karta pracy dotycząca tworzenia logotypu i reklamy

Zasady udzielania informacji zwrotnej na temat przygotowanej reklamy

Zbiór zadań na temat wykorzystywania internetu do promocji

Studium przypadku działania agencji reklamowej

E-promocja (15)

E-mail reklamowy

E-mail reklamowy zachęcający do udziału w lekcji

Napisz e-mail – zadanie dla uczniów wraz z kryteriami

Napisz e-mail – materiały pomocnicze dla uczniów

Materiał na temat e-marketingu

Wybór narzędzia i uzasadnienie

Prawne regulacje dotyczące reklamy

Tworzymy reklamę – karta pracy dla uczniów

Informacja zwrotna do e-reklamy

Zbiór zadań na temat wykorzystywania internetu do promocji

Nowoczesne narzędzia technologiczno-komunikacyjne do promocji własnego przedsiębiorstwa

Biznesplan - cele działania (16)

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Interaktywny materiał na temat biznesplanu. (.pdf)

Biznesplan (.xls).

Wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku. (.pdf)

Wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku.(.docx)

Biznesplan - aspekty finansowe (17)

Wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku (tylko cz. A i B; cz. C – uczniowie pracują na materiale z poprzednich zajęć)

Wprowadzenie do księgowości przedsiębiorstwa (18)

Zestaw pytań.

Układamy schemat form opodatkowania

Formy opodatkowania – materiał do podziału na grupy

Schemat form opodatkowania

Zbiór aktów prawnych, w tym linki do e-zasobów

Podatek dochodowy od osób fizycznych – podmiot, przedmiot i stawki opodatkowania.

Przykładowe odpowiedzi

Materiał ćwiczeniowy: Podatek dochodowy od osób fizycznych – podmiot, przedmiot i stawki opodatkowania

Podatek dochodowy od osób fizycznych – odliczenia, ewidencja, deklaracja podatkowa.

Przykładowe odpowiedzi

Materiał ćwiczeniowy. Podatek dochodowy od osób fizycznych – odliczenia, ewidencja, deklaracja podatkowa

Zbiór zadań do wykorzystania na zajęciach

Plik excel do zadania nr 1. (.xls)

Plik excel do zadania nr 5. (.xls)

Podstawy księgowości i finansów (19)

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Kartki z nazwami umów

Kartki z nazwami czynności

Tabela porównawcza umów – materiał ćwiczeniowy

Tabela porównawcza umów – odpowiedzi

Podział umów.

Opis sytuacji do „umowy zlecenia” i do „umowy o dzieło”.

Informacja zwrotna do realizacji zadania.

Co jeszcze powinien zawierać rachunek?

Co powinien zawierać rachunek, czyli czytamy rozporządzenie.

E-materiały i e-zasoby

Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) - fragmenty

E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.

Kryteria do zespołowego zadania domowego

Podstawy księgowości i finansów (20)

Informacja zwrotna do zadania domowego.

Mapa myśli i VAT

E-materiały i e-zasoby

Wypełnianie deklaracji VAT-R

Zadanie z VAT-em

Arkusz kalkulacyjny do zadania z Załącznika nr 5

Deklaracja VAT-R do zadania z wypełnianiem deklaracji VAT-R

Czynniki sukcesu przedsięwzięcia. Sylwetka i rola menadżera (22)

Materiał na temat dobrego menedżera oraz stylów zarządzania

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Zbiór artykułów opisujących style zarządzania

Czynniki sukcesu przedsięwzięcia - dobre praktyki

E-zadanie. Okresowa prezentacja w e-portfolio

Ocena realności przedsięwzięcia (26)

Mapa myśli i kryteria

Analiza SWOT

Moje e-portfolio (28)

Informacja zwrotna do e-portfolio

Zaprezentuj swoje e-portfolio – materiał ćwiczeniowy

Instrukcja do przeprowadzenia autodiagnozy kompetencji

Podsumowanie

W wyżej wymienionych jednostkach lekcyjnych wystąpiły również materiały uniwersalne, wykorzystywane na wielu zajęciach typu: literatura do zapoznania się z zagadnieniami realizowanymi na zajęciach filmy instruktażowe, karty pracy uczniów, arkusze obserwacji, kryteria oceniania, formularze dokumentów, prezentacje multimedialne, a także teksty źródłowe, zbiory aktów prawnych oraz artykułów, instrukcje, listy kontrolne, zbiory zadań i ćwiczeń, e-zadanie, instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio, inne. Z powyższego wyszczególnienia wynika różnorodność, form i treści zawartych w materiałach dydaktycznych.

Zaproponowane materiały dydaktyczne umożliwiają aktywną realizację podstawy programowej z przedmiotu ekonomia w praktyce i zdobycie umiejętności kluczowych typu:

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

czytanie, myślenie matematyczne, myślenie naukowe, komunikowanie się w języku ojczystym i obcym, sprawne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, wyszukiwanie, selekcjonowanie i krytyczna ocena informacji, rozpoznawanie własnych potrzeb edukacyjnych oraz zwiększają motywację uczniów do nauki. Umożliwiają pogłębianie umiejętności planowania i realizacji projektów niezwykle przydatnych w edukacji i na rynku pracy. Wykorzystując powyższe materiały dydaktycznych, uczniowie mają szansę na postęp w realizacji przedsięwzięć, stają się kreatywni i przedsiębiorczy.

Autorzy programu, chociaż zakładają wykorzystanie wszystkich materiałów dydaktycznych, stworzyli możliwość wykorzystania ich również w pewnym zakresie, zgodnie z procesem indywidualizacji nauczania, potrzebami ucznia, nauczyciela czy szkoły.

Tak skonstruowane materiały dydaktyczne umożliwiają zastosowanie oceniania kształtującego polegającego na włączaniu wszystkich uczniów do rozwiązywania problemu postawionego przez nauczyciela. Korzystanie z powyższych materiałów skłania uczniów do myślenia, ukazuje szeroki kontekst omawianych zagadnień i motywuje do angażowania się w naukę, ocenę i samoocenę. Na podstawie podanych kryteriów oceniania uczniowie mają szansę wzajemnej recenzji wykonanych prac, udzielania sobie wskazówek merytorycznych czy organizacyjnych, otrzymania informacji zwrotnej. Sprzyja to poprawie relacji koleżeńskich, oraz obiektywizacji oceny wykonanych zadań. Kształtuje umiejętność dawania informacji zwrotnej, która jest istotna dla ucznia w celu oceny swojej pracy i osiągnięć. Ocena pracy dokonana przez klasę i nauczyciela stosowana dzięki precyzyjnej konstrukcji materiałów dydaktycznych, jako ważny element procesu kształcenia, ma charakter komentarza – informacji zwrotnej.

Opracowane materiały dydaktyczne umożliwiają zastosowanie oceniania kształtującego i uzyskanie odpowiedzi na pytania:

- Co uczeń zrobił?
- Które zadania wykonał poprawnie?
- Jakie są jego mocne strony?

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

- Co stanowi słabą stronę ucznia?
- Jak należy to poprawić?
- Jaką drogę rozwoju uczeń powinien przyjąć?

Większość przewidzianych do wykonania zadań uczniowie wykonują w zespołach dzięki zastosowanej metodzie projektu, a przygotowane materiały dydaktyczne wskazują drogowskazy jej realizacji, stwarzają możliwość teoretycznego i praktycznego podejścia i realizacji wymagań szczegółowych podstawy programowej. Dzięki pracy w grupach uczniowie zdobywają kompetencje działania zespołowego, a przede wszystkim uczą się współpracy. Nauczyciel daje uczniom czas na zaplanowanie działań, podjęcie decyzji, dyskusje i ustalanie wspólnego rozwiązania. Obudowa dydaktyczna stworzona przez autorów umożliwia nauczycielowi pełne zastosowanie metody projektu, rozwój kompetencji komputerowych i ocenę na jakim etapie nauki są jego uczniowie. Praca na zasadzie dialogu umożliwia ciągły monitoring postępów nauczania. Zaproponowane materiały dydaktyczne powodują, że proces nauczania może być oparty na pytaniach, a do odpowiedzi i rozwiązań uczniowie dochodzą z dużą samodzielnością.

Spójność materiałów dydaktycznych z programem nauczania

Zaprezentowane przez autorów materiały dydaktyczne są w całości spójne z programem nauczania **MŁODZI PRZEDSIĘBIOROCZY. EKONOMIA W PRAKTYCE**. Umożliwiają pełną realizację tego programu i zastosowanie projektu uczniowskiego jako formy jego realizacji z jednocześnie dużym udziałem nowoczesnych technologii. Priorytetem zastosowanych pomocy dydaktycznych jest kształtowanie u uczniów umiejętności uczenia się. Wyjątkowość tych pomocy stanowi możliwość systematycznego wykorzystywania w procesie kształcenia metody e-portfolio, warunkującej wykorzystanie nowoczesnych technologii komputerowych i indywidualizację procesu dydaktycznego. Materiały dydaktyczne uwzględniają potrzeby i możliwości uczniów dla których przeznaczony jest program nauczania. Zróżnicowane treści materiałów dydaktycznych umożliwiają realizację

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

powyższego programu nauczania w sposób ciekawy, zachęcający do przedsiębiorczości, warunkują przyswajanie ważnych treści i umiejętności oraz samodzielłą naukę.

Współczesny nauczyciel jako moderator ucznia w procesie podejmowania wyzwań dydaktycznych oczekuje nie tylko materiałów w pełni zgodnych z programem nauczania, ale również ciekawych, zachęcających do korzystania z nich. Materiały dydaktyczne zaproponowane przez autorów zapewniają całkowitą realizację wyżej wymienionych funkcji.

Wartość merytoryczna materiałów dydaktycznych

Materiały dydaktyczne opracowane przez autorów charakteryzują się wysoką wartością merytoryczną, są zrozumiałe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Posiadają ciekawą formę zachęcającą do stosowania aktywnych metod pracy i nowoczesnych technik komputerowych.

Polecane materiały są bardzo przydatne do zespołowej realizacji przedsięwzięć ekonomicznych, jako przykład mogą posłużyć:

- Lista typowych ról zespołowych ustalanych w relacji do konkretnych zadań.
- Opisy ról naturalnych w ujęciu Meredith'a Belbina.
- Role w zespole zadaniowym.
- Schemat przedstawiający sposoby podejmowania decyzji w zespole.
- Tekst o sposobach rozwiązywania konfliktów w zespole.
- Style kierowania konfliktami.
- Tekst o liderze oraz stylach przywództwa.
- Schemat drzewka decyzyjnego: *Jakiego wybrać lidera – trzy sposoby?*
- Przykład zastosowania drzewka decyzyjnego.

Korzystanie z materiałów motywuje do refleksyjnego działania, indywidualnej odpowiedzialności, podejmowania wyzwań, samokontroli i samooceny uczniowskiej.

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Pod względem merytorycznych obudowa dydaktyczna jest całkowicie zgodna z podstawą programową, umożliwia uzyskanie właściwych efektów kształcenia, realizację celu ogólnego i celów szczegółowych przedmiotu ekonomia w praktyce i prezentuje wysokie walory merytoryczne.

Wartość metodyczna materiałów dydaktycznych

Opracowane przez autorów pomoce dydaktyczne przedstawiają wysoką wartość metodyczną. Umożliwiają nauczycielom stosowanie różnorodnych metod i technik nauczania, ze wskazaniem na wykorzystanie metod aktywizujących. Stwarzają nauczycielowi możliwość wielowymiarowej współpracy z uczniem, a także możliwość wielowymiarowej współpracy między uczniami. Konkretne i przemyślane narzędzia wykorzystują efekt synergii współdziałania nauczyciela i ucznia oraz zespołów uczniowskich. Większość zadań realizowanych jest w parach lub grupach zadaniowych, a główne przedsięwzięcie ekonomiczne w stałych kilkuosobowych zespołach.

Dostęp do materiałów jest bardzo dogodny, wystarczy wybrać z menu odpowiednie zagadnienie i skorzystać z zamieszczonych pomocy. Aktywna forma prezentacji materiałów umożliwia ich modyfikowanie i dostosowywanie do indywidualnych potrzeb ucznia. Z metodycznego punktu widzenia nauczyciel otrzymuje cenną pomoc dydaktyczną, którą może wykorzystywać w czasie zajęć przy prowadzeniu lekcji metodą tradycyjną, jak i lekcji odwróconej.

Zaproponowana przez autorów obudowa dydaktyczna umożliwia również rozwój pozaszkolnej aktywności ucznia, a także rozwój w zakresie stosowania nowoczesnych technik komputerowych, niezmiernie przydatny w życiu codziennym i przyszłej karierze zawodowej. Materiały dydaktyczne są opracowane w sposób chronologiczny, przypisane do każdego scenariusza zajęć lub mini konspektu. Umożliwiają pozyskanie wiedzy teoretycznej i rozwój umiejętności praktycznych. Są sporządzone zgodnie z podstawowymi zasadami metodyki kształcenia. Stanowią cenną pomoc metodyczną dla nauczyciela oraz charakteryzują się dużymi walorami edukacyjnymi jeśli chodzi o uczniów. Dodatkowy walor stanowi ich dostępność oraz prosty i zrozumiały sposób prezentacji.

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Materiały dydaktyczne uwzględniają możliwość indywidualizacji pracy z uczniem

Prezentowane materiały dydaktyczne pozwalają na wysoki stopień indywidualizacji pracy ucznia, a wręcz do tej indywidualizacji zachęcają.

Celem zastosowania materiałów dydaktycznych jest nie tylko przekazywanie uczniom wiedzy lecz organizacja i realizacja przedsięwzięć o tematyce ekonomicznej. Stosując zasadę indywidualizacji można kształtować postawę indywidualnej odpowiedzialności za przedsięwzięcie oraz za jego poszczególne etapy.

Indywidualna praca z uczniem w sposób naturalny została wykorzystana w organizacji zespołu roboczego, szczególnie przy podziale ról i przydziale różnorodnych zadań, a zastosowane pomoce dydaktyczne umożliwiły zaproponowanie zróżnicowanych. Każdy uczeń samodzielnie prowadzi teczkę cyfrową i może bezpośrednio kontaktować się z nauczycielem, otrzymywać od niego wskazówki czy rekomendacje. Tak zaproponowany blog umożliwia indywidualną działalność ucznia, gdyż uczeń korzysta z niego w najdogodniejszym dla siebie czasie, dokonując samodzielnych zapisów. Indywidualizacja realizowana poprzez prowadzenie e-portfolio precyzyjnie wkomponowana jest w działanie zespołowe poprzez prowadzenie bloga zespołowego. Tę formę pracy umożliwiają starannie dobrane pomoce dydaktyczne wykorzystujące nowoczesne techniki komputerowe.

Indywidualizowane podejście, dzięki odpowiednio przygotowanym materiałom dydaktycznym, jest możliwe również w przypadku wykonania prac domowych, przygotowywania lekcji odwróconej, czy też przygotowania się do analizy marketingowej czy analizy SWOT.

Opracowana przez autorów obudowa dydaktyczna umożliwia także udzielanie informacji zwrotnych, rozpoznanie słabych i mocnych stron uczniów oraz indywidualne podejście do zagadnień, śledzenie indywidualnych osiągnięć uczniów nie tylko w drodze obserwacji, ale i autodiagnozy.

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Indywidualizacja materiałów dydaktycznych sprzyja zastosowaniu oceniania kształtującego, gdyż w sposób naturalny wymusza aktywność indywidualną uczniów, autodiagnozę własnych możliwości, a także ocenę działalności członków zespołu, a co za tym idzie bieżące otrzymywanie informacji zwrotnej.

Możliwość zrealizowania zajęć w warunkach każdej placówki/możliwość modyfikacji

Zaproponowana obudowa dydaktyczna może być wykorzystywana w warunkach każdej ponadgimnazjalnej placówki edukacyjnej, ale również w zróżnicowanym oddziale klasowym, grupie oddziałowej, między oddziałowej czy międzyszkolnej. Nie ma żadnych przeciwwskazań do wykorzystywania jej na zajęciach lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych.

Jak przewidzieli autorzy, umożliwia realizację poszczególnych zagadnień i efektywną realizację podstawy programowej i programu nauczania.

Jedyną trudność przy korzystaniu z niektórych materiałów dydaktycznych niezbędnych do realizacji programu nauczania "Młodzi Przedsiębiorczy. Ekonomia w praktyce. może stanowić dostępność bazy komputerowej i dostęp do INTERNETU. W przypadku wielu ćwiczeń przewidziana jest praca w programie przy użyciu komputerów posiadających dostęp do sieci WWW, są to zadania dotyczące wykorzystania pomocy dydaktycznych typu: portfolio, blog, kwestionariusze czy arkusze kalkulacyjne. Autorzy świadomi możliwych problemów w zakresie tego obszaru, tak skonstruowali materiały dydaktyczne, że mogą być one zastąpione wersją papierową bądź część prac może być wykonywana w domu.

Przygotowane przez autorów materiały są możliwe do modyfikacji. Nauczyciel realizujący zajęcia z ekonomii w praktyce, może dokonać wszelkich dostosowań, powinien jednak posiadać ugruntowaną wiedzę z zakresu ekonomii praktycznej i zarządzania, ale również z zakresu stosowania interaktywnych metod nauczania oraz wykorzystania nowoczesnych technologii komputerowych.

Mocne strony materiałów dydaktycznych

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

Przedstawiony do zaopiniowania zestaw materiałów dydaktycznych to znakomita propozycja pomocy dydaktycznych. Stanowią oryginalną i atrakcyjną pomoc dydaktyczną dla nauczycieli i uczniów. Konsekwentnie umożliwiają kształcenie umiejętności oraz postaw. Ich szczegółowe zalety ukazano powyżej. Do najistotniejszych argumentów przemawiających za wysoką oceną materiałów dydaktycznych należy zaliczyć:

- możliwość, w sposób ciekawy i aktywizujący, kształcenia umiejętności kluczowych wyszczególnionych w podstawie programowej,
- możliwość osiągania celów ogólnych spójnych z celami szczegółowymi, zoperacjonalizowanymi,
- realizacja formy pracy zespołowej z jednoczesną indywidualizacją zadań, autoprezentacją i samokontrolą procesu nauczania - uczenia się,
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych i pracy metodą projektu,
- położenie nacisku na ocenianie kształtujące,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii komputerowych.

Pomoce dydaktyczne umożliwiają nie tylko selekcję czy dokonywanie wyborów form działania, ale również realizację celów zawodowych z zakresu działalności społeczno-gospodarczej. Autorzy w zrozumiwały sposób, dostosowany do potrzeb i możliwości uczniów dobrali optymalne materiały niezbędne do realizacji uczniowskiego przedsięwzięcia. Powoduje to że posiadają one nie tylko wymiar teoretyczny, ale i wymiar praktyczny. Do każdego etapu realizacji przedsięwzięcia dostosowano odpowiednie elementy obudowy dydaktycznej. Odpowiednio zaplanowane i przygotowane materiały mogą zatem przyczynić się do poprawy efektywności nauczania i aktywizacji zespołu klasowego. Kolejnym mocnym elementem materiałów dydaktycznych jest wykorzystanie w pracy z uczniem technologii edukacyjnych, nowoczesnych metod komunikacyjnych, a w szczególności e-portfolio. Pozwala to uczniowi na twórczą pracę w korzystnym dla niego momencie, zarządzanie cyfrowym zbiorem informacji i prezentację własnych możliwości stosowania nowoczesnych technik komputerowych. Przy okazji warto zwrócić uwagę na wysokie walory oceniania

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

kształtującego zastosowanie którego jest możliwe dzięki właściwie opracowanym materiałom dydaktycznym, metody niezmiernie ważnej w nowoczesnej szkole.

Zaproponowana przez autorów obudowa dydaktyczna jest ciekawa, umożliwia zdobycie doświadczenia, które będzie możliwe do wykorzystania w życiu codziennym oraz dalszej edukacji i pracy zawodowej.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków [Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego](#).

OŚWIADCZENIE RECENZENTA

Warszawa, 20.02.2014

Materiały dydaktyczne towarzyszące programowi nauczania „Młodzi Przedsiębiorczy. Ekonomia w praktyce” są **zgodne** z podstawą programową przedmiotu ekonomia w praktyce, **spełniają** wymogi dydaktyczne i merytoryczne i mogą być wykorzystywane w praktyce szkolnej.

mgr Joanna Śliżewska

podpis osoby redagującej opinię